

Economische effecten tbv haalbaarheidsfase CO₂ Smart Grid

Resultaten

*Walter Hulsker
Karolina Ryszka
Erik van Ossenbruggen*

Haarlem, 3 juli 2018

Agenda

1. Omschrijving van het onderzoek
2. Scenario's en aannames
3. Werkgelegenheidseffecten
  - 3.1 Aanleg van het grid
  - 3.2 Minimale scenario
  - 3.3 Maximale scenario
  - 3.4 R&D
  - 3.5 Doorwerkingseffecten
4. Conclusie

1. Omschrijving van het onderzoek

Onderzoeken van de economische effecten van een CO₂ smart grid:

- **Werkgelegenheidseffecten:**
  - aantal nieuwe banen door aanleg en reguliere bedrijfsvoering van het CO₂ smart grid
  - in de Metropoolregio Den Haag-Rotterdam en de Metropoolregio Amsterdam
- **Vestigingseffecten:**
  - effect op clusterversterking in het Rotterdams havencomplex
- **Research & Development:**
  - bijdrage van R&D in de nieuwe banen door CO₂ smart grid

2. Scenario's en aannames

- Twee scenario's tot 2040: minimaal en maximaal
- Gebaseerd op MKBA CO₂ Smart Grid – CE Delft
- Minimale scenario:
  - Glastuinbouw;
  - Bouw;
  - Methanol.
- Maximale scenario:
  - Overige chemische toepassingen (biobrandstoffen etc.);
  - Productie van plastics (monomeren/polymeren en carbonaten);
  - Productie van bio-chemicals;
  - Farmacie;
  - Teelt van cyanobacteriën voor biochemische stoffen.
- Vergelijking met 'baseline': autonome ontwikkeling tot 2040 volgens PBL (WLO Hoog)

2. Scenario's en aannames

Sector	Dynamiek/Groei t.o.v. het nulalternatief	Bron
Glastuinbouw	Tussen 25 % en 50 % groei	Eigen schatting – gebruik van grondstof CO2 stijgt van 0,6 naar 1,2 Mton
Bouwsector	20 % groei	Sector (bv. Ruwbouw groep: Compensatiesteen)
Chemische industrie	Tussen 25 % en 50 % groei	Rop Zoetemeyer (Biobased Delta) Rob Stikkelman (TU Delft)
Methanol	1 Mton CO2 voor methanolproductie gebruikt	MKBA CO2 SG
Plastics	0 % groei	Sector (bv. Kemira Rotterdam)
Farmacie	Ca. 20 % groei	Sector (bv. BioActor Rotterdam)
Teelt cyanobacterien	0 % groei	Sector (bv. Photanol Amsterdam)

3. Werkgelegenheidseffecten

Aanleg van het CO2 smart grid

Directe werkgelegenheidseffecten

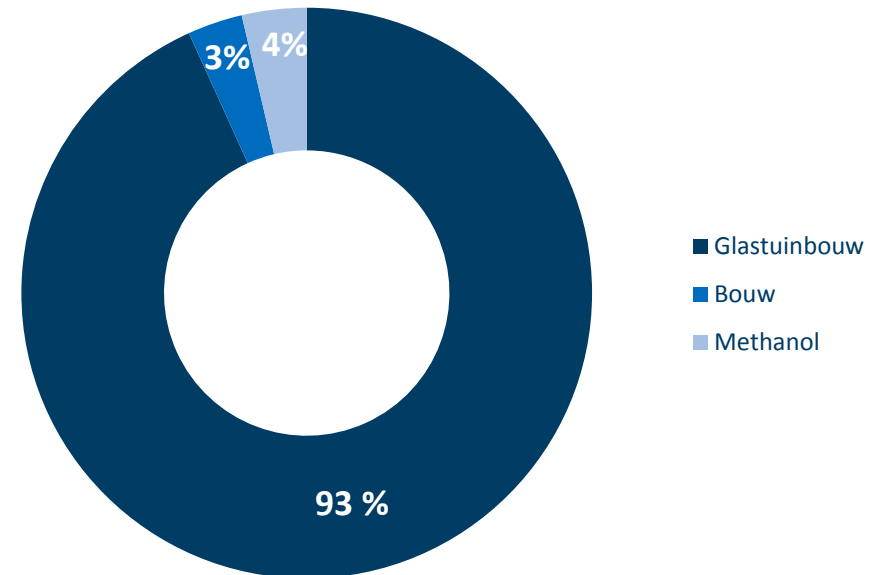
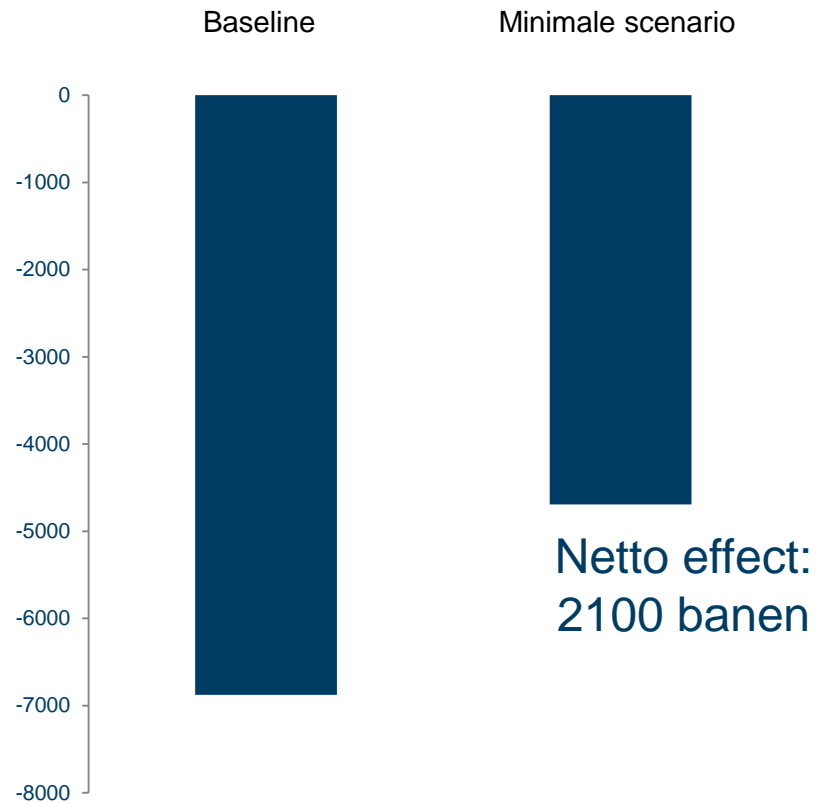
		Werkgelegenheid (arbeidsjaren)
Aanleg (eenmalig)	Afvang bij bedrijven	330
	Aanleg distributienetten	120
	Aansluiting bedrijven op net	20
Exploitatie (jaarlijks)	Beheer CCU grid	80

Berekend op basis van:

- Investeringsommen zoals genoemd in MKBA CCU grid (CE Delft)
- Arbeidsproductiviteit van de Nederlandse civiele techniek en installatietechniek sectoren (data Eurostat)

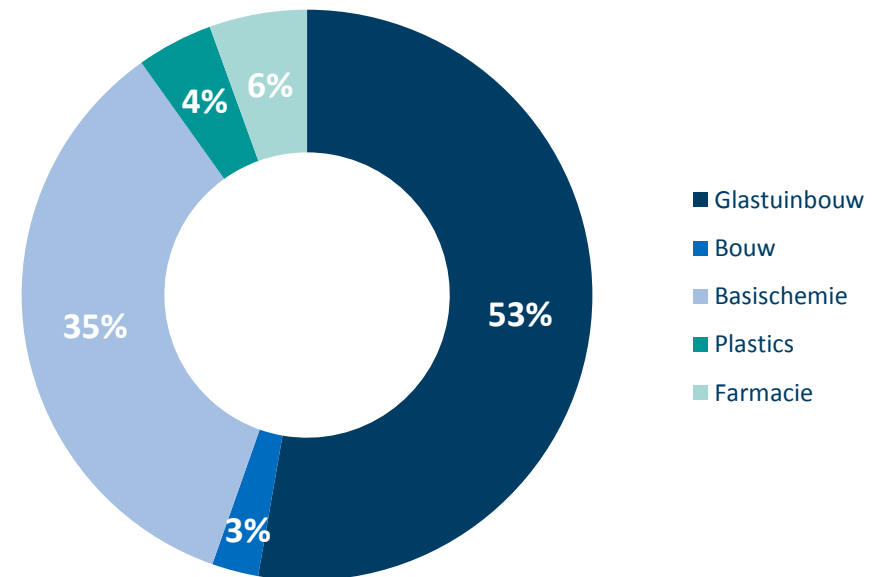
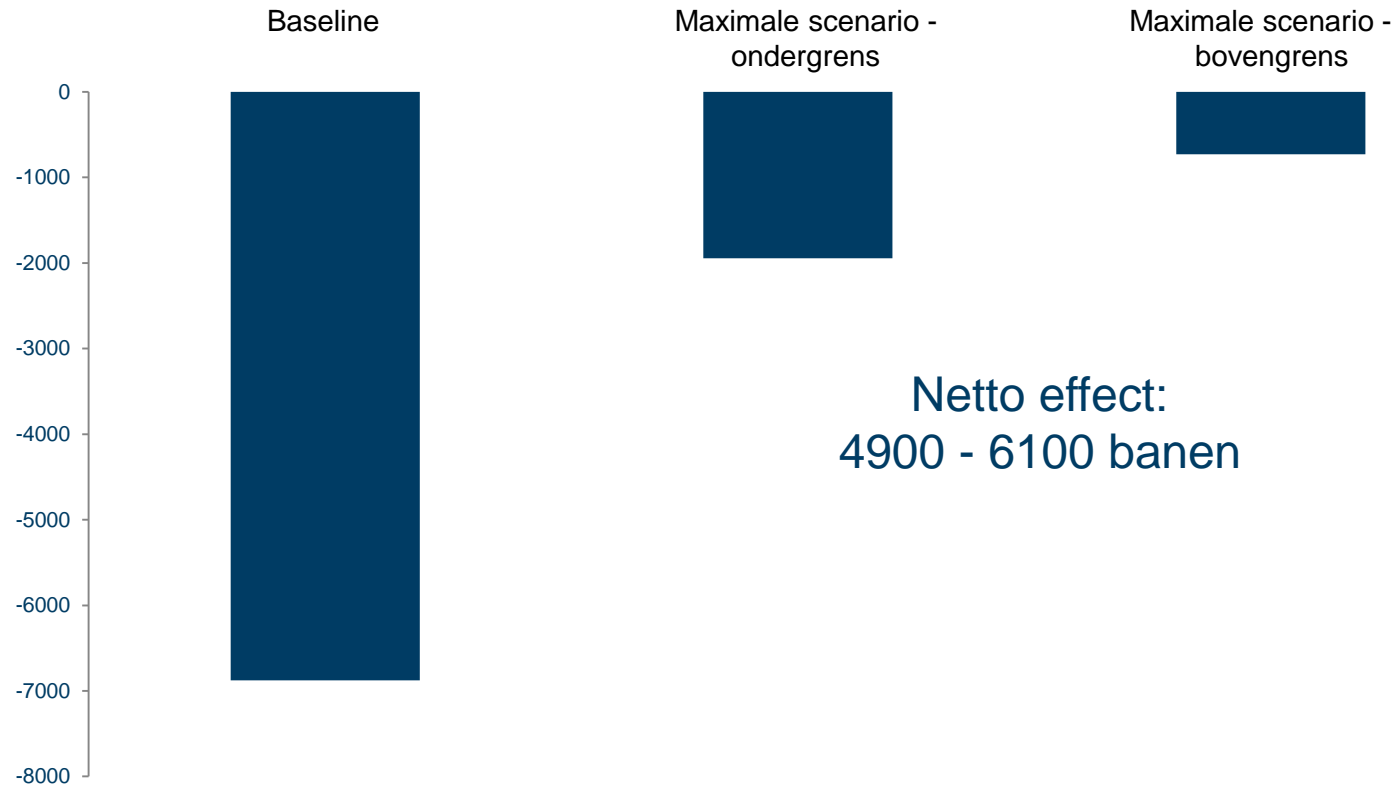
3. Werkgelegenheidseffecten

Minimale scenario: veranderingen t.o.v. huidige situatie

3. Werkgelegenheidseffecten

Maximale scenario: veranderingen t.o.v. huidige situatie

3. Werkgelegenheidseffecten

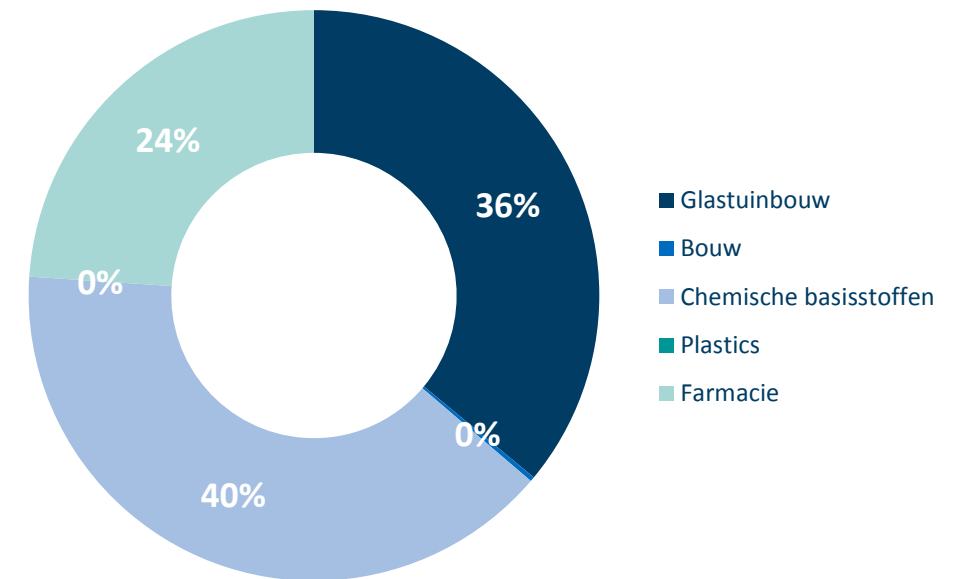
Effecten op R&D-banen

- Aandeel R&D per sector:

Sector	%
Glastuinbouw	4,5
Bouw	0,4
Chemische basisstoffen	6,6
Plastics	3,1
Farmacie	16,8

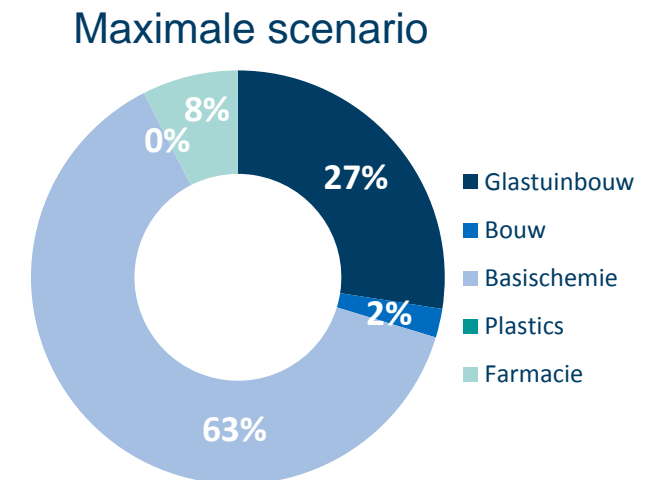
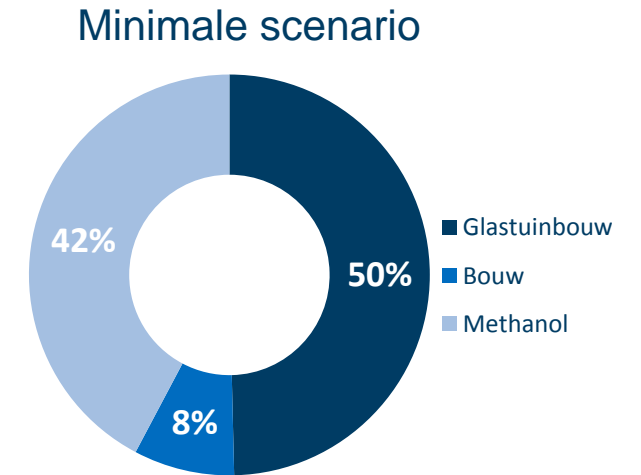
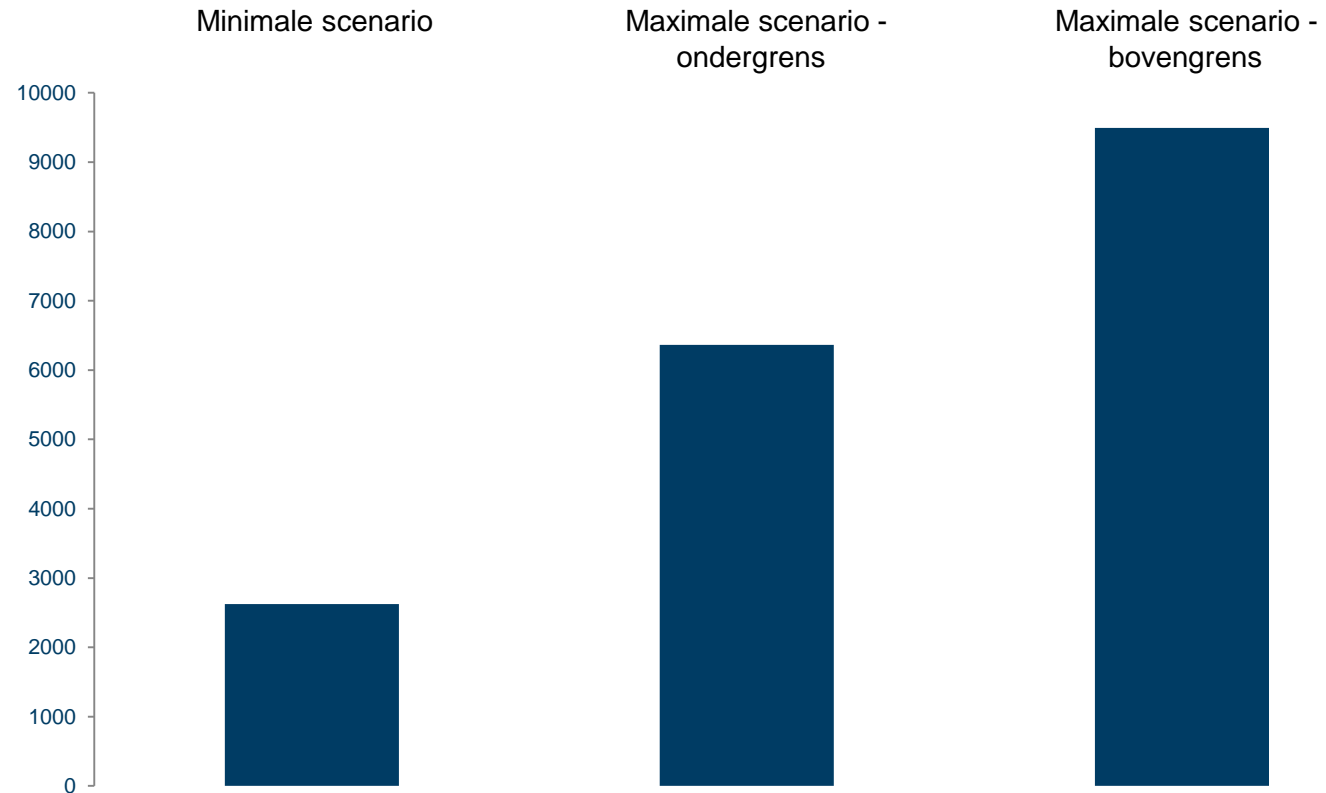
Netto effect: 190 – 380 banen (min-max)

Bron: OECD Science, Technology and Industry Scoreboard (2015)

3. Werkgelegenheidseffecten

Doorwerkingseffecten op de regionale economie

4. Conclusie

- Aanlegfase zal naar verwachting circa 470 arbeidsjaren opleveren; daarna zijn jaarlijks circa 80 arbeidsjaren nodig voor het beheer van het grid.
- Bij de sectoren die CO₂ zullen gebruiken, is er ook een netto positief effect op de werkgelegenheid.
  - Tussen 2100 en 6100 banen, meeste voor rekening van glastuinbouw en basischemie
  - R&D: ca. 190-380 banen, meeste in basischemie
  - Doorwerkingseffecten in de regionale economie hebben het grootste effect: tussen de 2600 en 9500 banen door o.a. benodigde toeleveranciers